

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

юридичний факультет

Кафедра історії

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ІСТОРИОГРАФІЯ

Рівень вищої освіти	Перший рівень
Спеціальність: освітня програма	032 Історія та археологія: Історія

Затверджено рішенням Ради з якості

Протокол від _____ № _____

Голова Ради з якості

Стогова Ольга
Володимирівна

ДАНІ ПРО РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ПОГОДЖЕННЯ

Розробник

Дегтярьов Сергій Іванович

Рецензування робочої навчальної програми	
Розглянуто і схвалено на засіданні робочої проектної групи (РПГ) освітньої програми Історія	Протокол від _____ № _____ Керівник РПГ (гарант програми) _____ Дегтярьов Сергій Іванович
Розглянуто і схвалено на засіданні Кафедра історії	Протокол від _____ № _____ Завідувач кафедри _____ Дегтярьов Сергій Іванович

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Історіографія
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	юридичний факультет. Кафедра історії
Розробник(и)	Дегтярьов Сергій Іванович
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 7-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 64 год. становить контактна робота з викладачем (32 год. лекцій, 32 год. практичних занять)
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Історія"
Передумови для вивчення дисципліни	Основи наукових досліджень, Джерелознавство та архівознавство
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою даної дисципліни є досягнення здобувачами сучасного конструктивного фундаментального мислення та системи спеціальних знань у галузі історії історичної науки.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Об'єкт, предмет і методи в історіографії

Історіографія. Українська історіографія. Природа історіографії, її місце у процесі історичного пізнання. Історіографічний процес. Історіографічна ситуація. Історіографічне джерело. Історіографічний факт. Методологія та понятійно-термінологічний апарат історіографії. Історична школа. Наукова школа в історіографії. Типи історико-наукових досліджень. Соціальна історія науки. Інтелектуальна історія науки. Образ науки. Ідеал науковості. Стиль історичного мислення. Тип історика.

Тема 2 Історична думка від античності до початку ХХ ст.

Виникнення історичної свідомості. Геродот. «Прагматична» історія Фукидіда. Провіденціоналізм християнської теософії. Гуманізація історичної свідомості. Циклічність історичного процесу в історичній свідомості епохи Відродження. Натуралістичне розуміння історії в раціоналістичному світоуявленні ХVІІ ст. Г. Лейбніц. Ідея прогресу у філософії історії епохи Просвітництва. Ш. Монтеск'є, Вольтер, А. Тюрго, Ж. Кондорсе. Проблема «колективної» та «індивідуальної» історії. Ідея індивідуалізації історії. Історизм. Становлення історії як фахової й наукової дисципліни. «Філософія історії» Гегеля. Роль особи в історії. Категорії «держава» і «нація» як головних рушійних сил історичного процесу. Суспільство як предмет історії у філософії позитивізму. Теорія історичного процесу в матеріалістичній метафізиці (К. Маркс і Ф. Енгельс). Теорія "раціональності" й теорія «ідеальних типів» М. Вебера. Проблема об'єктивності історичного пізнання. Зародження міжгалузевої аналітичної соціальної історичної науки. Французька школа «Анналів». М. Блок, Л. Февр, Ф. Бродель. Теорія історичних циклів О. Шпенглера і А. Тойнбі. Концепція єдності світового історичного процесу К. Ясперса. Постмодернізм в історії.

Тема 3 Національні історіографії країн Європи та Америки

Французька історіографія. Еволюція школи «Анналів» (дослідження Ф. Броделя, Ж. ле Гофа, Р. Мандру, Е. ле Руа Лядурі та ін.). «Нова історія міжнародних відносин». Історія Великої Французької революції. Німецька історична думка. Етапи і напрями історичних досліджень в Німеччині. Культурно-антропологічна історія у роботах німецьких вчених. Проблеми німецької історії. Італійська історіографія. Основні напрями італійської історіографії. Історіографія італійського фашизму та Руху Опору. Традиції та новації в історичній науці Великої Британії. Соціальна історія. Культурно-антропологічна історія у роботах англійських вчених. Історіографія актуальних проблем британської історії. Основні етапи і напрями історичних досліджень в США. Історіографія американських революцій. Історія зовнішньої політики США. Загальний огляд розвитку історичної науки в країнах Центральної та Східної Європи. Польська історіографія. Російська історіографія. Історичні дослідження в Чехії.

Тема 4 Давньоукраїнська історична думка

Історична наука про раннє заселення українських земель і Трипільську культуру. Кочові племена та їх державні об'єднання. Грецькі колонії. Держава антів. Автохтонність слов'ян і норманська теорія. Проблема формування східнослов'янських народностей. Проблема формування українського етносу. Історіографічний аналіз концепцій походження українського народу (Леонід Залізняка). Історіографія вивчення питань державно-політичного розвитку Київської Русі. Історичні погляди мислителів Київської держави. Історіографія вивчення історії Галицько-Волинської держави, спадкоємиці Київської Русі. Розвиток історичних знань у Галицько-Волинській державі. Культура. Автохтонність слов'ян. Норманська теорія. Антинорманісти. Народність. Проблема формування українського етносу. Київська Русь. Галицько-Волинська держава. Повість минулих літ. Київський літопис (Літопис руський). Галицько-Волинський літопис.

Тема 5 Українська історична думка доби козаччини

Українська історична думка на тлі утвердження Речі Посполитої. Причини і джерела формування козацтва, його основні групи. Історіографічний огляд проблеми генезису та становлення козацтва. Вплив українського козацтва на розвиток історичних знань. Баркулабівський літопис, Хроніка Биховця, Супральський літопис - Короткий Київський літопис, Густинський літопис, «Літописці Волині і України». Козацькі літописи: Величка, Граб'янки, Самовидця. Софонович Феодосій «Хроніка з літописців стародавніх». Київський Синопис. Автономістські та антиімперські мотиви історичної думки XVII ст. Роль Києво-Могилянської академії у переосмисленні історії. Україна доби козаччини у творах іноземних мандрівників і дипломатів.

Тема 6 Українська історіографія другої половини XVIII – початку XX ст.

Українська історіографія в контексті просвітництва та раціоналізму. Початок антикварної і археографічної діяльності, перші спроби документалізації української історії. Перші наукові розвідки з історії України. Вивчення історії та статистики України. Збирання матеріалів побуту та громадського устрою України. Ідеї українського відродження і визрівання національних засад української історичної думки. «Історія Русів» як нове явище української історіографії. Формування університетських осередків української історичної науки. Діяльність Київської археографічної комісії та історичних товариств. Особливості розвитку історичних знань на західноукраїнських землях.

Тема 7 Становлення і розвиток української національної історіографії у першій чверті XX ст.

Київська історична школа В.Б. Антоновича як трансформації народницької візії історії України в національну. Львівська школа істориків М.С. Грушевського. Історична школа М.С. Грушевського в Києві. «Історія України-Руси» М.С. Грушевського. Державницький напрям: І. Крип'якевич, Д. Дорошенко, В. Липинський, І. Огієнко, М. Василенко та ін. Українське наукове товариство в Києві. Українська Академія Наук.

Тема 8 Історична наука в умовах радянського тоталітаризму

Заходи радянської влади щодо розвитку історичної науки. Розгром школи М. Грушевського. М. Покровський та українські історики. Утвердження марксистсько-ленінської концепції вітчизняної історії. Інститут історії АН УРСР: перше двадцятиріччя (1936-1956 рр.). Діяльність радянських істориків у період Великої Вітчизняної війни. Українська історіографія на переломі: від окремої галузі до наукової дисципліни (поч. 20-х – сер. 50-х рр. XX ст.). Хрущовська «відлига». Створення нових історичних журналів. Українська історіографія кін. 50-х – поч. 80-х років XX ст.: у пошуках власної ідентифікації.

Тема 9 Розвиток української історіографії поза межами України

Розвиток історичної науки в українській діаспорі XX ст. Д.Дорошенко, С.Томашівській, А.Антонович, Н.Полонська-Василенко, Л.Винар, О.Пріцак, Т.Гунчак, О.Субтельний, І.Лисяк-Рудницький та інші. Українознавчі осередки історичної науки в еміграції. Український Вільний Університет. Українське Історико-Філологічне Товариство у Празі. Український Науковий Інститут у Варшаві. Осередки у Польщі, Чехословаччині, Німеччині та інших країнах.

Тема 10 Історіографія в Україні після 1991 року   Модернізація інфраструктури історичної науки. Осередки історичної науки в сучасній Україні. Методологічні пошуки та дискусії. Переорієнтація пострадянських істориків України. Основні напрями історичних досліджень. Створення наукової історії України. Проблеми всесвітньої історії у баченні українських істориків. Проблема популяризації історії України.
Тема 11 Провідні проблеми історії України у доробку сучасних українських істориків   Теорія та історія історичної науки у дослідженнях українських істориків. Києво-руська проблематика. «Переяславський комплекс». Українське націєтворення модерної доби й Українська революція 1917-1921 рр. Українська радянська спадщина, український вимір Другої світової війни, українсько-російські, українсько-єврейські, українсько-польські відносини в сучасній вітчизняній, українській історіографії. «Спільна історія» в дослідженнях української й пострадянських національних історіографій.
Тема 12 "Міфотворчість" в історіописанні   Теорії походження Київської Русі. Люблінська унія 1569 р. як повноправна федерація Речі Посполитої. Міфологізація української історії з нагоди 300-річчя «воз'єднання» України з Росією. Міфологізація історичних постатей: Володимир Великий, І.Мазепа, Б.Хмельницький, Петро І, С.Бандера, Р.Шухевич та інші. Національний міф. Радянська «героїка» Другої світової війни. Проблема Криму.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності і неповноту аргументації.
РН2	Розуміти соціальні функції історика, можливості використання історії та зловживання історією.
РН3	Визначати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
РН4	Критично усвідомлювати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 032 Історія та археологія:

ПР9	Здійснювати аналіз відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.
ПР10	Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
ПР14	Вміти розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням.

ПР18	Використовувати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії та археології.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Об'єкт, предмет і методи в історіографії	
Лк1 "Об'єкт, предмет і методи в історіографії" (денна)	1. Поняття історіографії. Місце історіографії у процесі історичного пізнання. 2. Предмет, об'єкт, завдання, методи історіографії. 3. Історіографія як навчальна дисципліна. 4. Понятійний апарат історіографії. 5. Функції історіографії.
СЗ1 "Об'єкт, предмет і методи в історіографії" (денна)	1. Поняття історіографії. Місце історіографії у процесі історичного пізнання. 2. Предмет, об'єкт, завдання, методи історіографії. 3. Історіографія як навчальна дисципліна. 4. Понятійний апарат історіографії. 5. Функції історіографії.
Тема 2. Історична думка від античності до початку ХХ ст.	
Лк2 "Історична думка від античності до початку ХХ ст." (денна)	1. Історіописання у добу Античності: Геродот, Фулідід, Полібій, Цицерон. 2. Зародження теологічної історії (Старий Заповіт). 3. Гуманістична історіографія епохи Ренесансу. 4. Історіографія Просвітництва. 5. Романтизм і позитивізм в історіописанні.
Лк3 "Історична думка від античності до початку ХХ ст." (денна)	1. Модернізм з історичній науці. 2. Неокантіанська течія у філософії та історіописання. 3. Постмодернізм в історії.
СЗ2 "Історична думка від античності до початку ХХ ст." (денна)	1. Історіописання у добу Античності: Геродот, Фулідід, Полібій, Цицерон. 2. Теологічна історія (Старий Заповіт, Аурелій Августин, Фома Аквінський). 3. Гуманістична історіографія епохи Ренесансу. 4. Історіографія Просвітництва. 5. Романтичний канон в історіописанні. 6. Позитивістська модель історіописання.
СЗ3 "Історична думка від античності до початку ХХ ст." (денна)	1. «Морфологія історії» О. Шпенглера. 2. «Історія цивілізацій» А. Тойнбі. 3. Модернізм з історичній науці. 4. Неокантіанська течія у філософії та історіописання. 5. Школа «Анналів». 6. Постмодернізм в історії.
Тема 3. Національні історіографії країн Європи та Америки	
Лк4 "Національні історіографії країн Європи та Америки" (денна)	1. Французька історіографія. Школа «Анналів». 2. Німецька історична думка. 3. Італійська історіографія.
Лк5 "Національні історіографії країн Європи та Америки" (денна)	1. Історіографія Великої Британії. 2. Історична наука в США.

Лк6 "Національні історіографії країн Європи та Америки" (денна)   1. Польська історіографія. 2. Російська історіографія. 3. Історичні дослідження в Чехії.
С34 "Національні історіографії країн Європи та Америки" (денна)   1. Еволюція школи «Анналів» (дослідження Ф. Броделя, Ж. ле Гофа, Р. Мандру, Е. ле Руа Лядурі та ін.). 2. «Нова історія міжнародних відносин». 3. Історія Великої Французької революції. 4. Етапи і напрями історичних досліджень в Німеччині. 5. Культурно-антропологічна історія у роботах німецьких вчених. 6. Проблеми німецької історії. 7. Основні напрями італійської історіографії. 8. Історіографія італійського фашизму та Руху Опору.
С35 "Національні історіографії країн Європи та Америки" (денна)   1. Соціальна історія. 2. Культурно-антропологічна історія у роботах англійських вчених. 3. Історіографія актуальних проблем британської історії. 4. Основні етапи і напрями історичних досліджень в США. 5. Історіографія американських революцій. 6. Історія зовнішньої політики США.
С36 "Національні історіографії країн Європи та Америки" (денна)   1. Загальний огляд розвитку історичної науки в країнах Центральної та Східної Європи. 2. Польська історіографія. 3. Російська історіографія. 4. Історичні дослідження в Чехії.
Тема 4. Давньоукраїнська історична думка
Лк7 "Давньоукраїнська історична думка" (денна)   1. Міфологія та усна народна творчість – носії найдавніших історичних уявлень. 2. Вплив писемності на розвиток історичних знань. 3. Минуле давньоукраїнських земель у творах іноземців. 4. Історична думка в Київській Русі та Галицько-Волинській державі. 5. Значення «Повісті минулих літ». 6. Історіописання литовсько-польської доби.
С37 "Давньоукраїнська історична думка" (денна)   1. Міфи та легенди як носії історичних уявлень. 2. Вплив писемності на розвиток історичних знань (Велесова книга, літописи, хроніки тощо). 3. Минуле давньоукраїнських земель у творах іноземців. 4. Історична думка в Київській Русі та Галицько-Волинській державі. 5. Значення «Повісті минулих літ». 6. Історіописання литовсько-польської доби.
Тема 5. Українська історична думка доби козаччини
Лк8 "Українська історична думка доби козаччини" (денна)   1. Українська історіографія в умовах Речі Посполитої. 2. Впливи козацтва на розвиток історичної думки. Козацьке літописання. 3. Роль Києво-Могилянської академії у переосмисленні історії. 4. Україна доби козаччини у творах іноземних мандрівників і дипломатів.

С38 "Українська історична думка доби козаччини" (денна)

1. Українська історіографія в умовах Речі Посполитої. 2. Впливи козацтва на розвиток історичної думки. Козацьке літописання. 3. Роль Києво-Могилянської академії у переосмисленні історії. 4. Україна доби козаччини у творах іноземних мандрівників і дипломатів.

Тема 6. Українська історіографія другої половини XVIII – початку XX ст.

Лк9 "Українська історіографія другої половини XVIII – початку XX ст." (денна)

1. Збирання старожитностей та археографічна діяльність як напрями розвитку української історичної науки. 2. Зародження національних засад української історичної думки. «Історія Русів». 3. Університетські осередки вивчення історії. 4. Археографічні комісії та товариства. 5. Історичні знання на західноукраїнських землях. «Руська Трійця».

С39 "Українська історіографія другої половини XVIII – початку XX ст." (денна)

1. Антикварний та археографічний період як складова розвитку історичної науки. 2. Перші спроби документалізації української історії. 3. Національні засади української історичної думки. 4. Університетські осередки вивчення історії. 5. Археографічні комісії та товариства. 6. Історичні знання на західноукраїнських землях.

Тема 7. Становлення і розвиток української національної історіографії у першій чверті XX ст.

Лк10 "Становлення і розвиток української національної історіографії у першій чверті XX ст." (денна)

1. Історична школа М. Грушевського. 2. Українське наукове товариство в Києві. 3. Державницький напрям в українській історіографії. 4. Розвиток історії в системі УНТ та УАН.

С310 "Становлення і розвиток української національної історіографії у першій чверті XX ст." (денна)

1. Історична школа М. Грушевського у Львові. «Історія України-Руси». 2. Українське наукове товариство в Києві. 3. Державницький напрям в українській історіографії (І. Крип'якевич, Д. Дорошенко, В. Липинський, І. Огієнко, М. Василенко та ін.). 4. Розвиток історії в системі УНТ та УАН.

Тема 8. Історична наука в умовах радянського тоталітаризму

Лк11 "Історична наука в умовах радянського тоталітаризму" (денна)

1. Ідеологічна переорієнтація істориків в умовах влади більшовиків. 2. Історична наука як інструмент радянської ідеології. 3. Українські історики в умовах сталінських репресій. 4. Історична наука в роки Другої світової війни.

Лк12 "Історична наука в умовах радянського тоталітаризму" (денна)   1. Українська історіографія після Другої світової війни. 2. Інституції Академії наук УРСР. 3. Партійно-ідеологічний контроль за діяльністю українських істориків. 4. Спроби відродження української історіографії (середина 1950-х – початок 1960-х років). 5. Вплив «шістдесятництва» на розвиток історичної думки. 6. Українська історіографія у 1980-х – 1991 рр.
СЗ11 "Історична наука в умовах радянського тоталітаризму" (денна)   1. Ідеологічна переорієнтація істориків в умовах влади більшовиків. 2. Історична наука як інструмент радянської ідеології. 3. Українські історики в умовах сталінських репресій. 4. Історична наука в роки Другої світової війни.
СЗ12 "Історична наука в умовах радянського тоталітаризму" (денна)   1. Українська історична наука після Другої світової війни. 2. Спроби відродження української історіографії (середина 1950-х – початок 1960-х років). 3. Вплив «шістдесятництва» на розвиток історичної думки. 4. Українська історіографія у 1980-х – 1991 рр.
Тема 9. Розвиток української історіографії поза межами України
Лк13 "Розвиток української історіографії поза межами України" (денна)   1. Українознавчі осередки історичної науки в еміграції. 2. Український Вільний Університет. 3. Українське Історико-Філологічне Товариство у Празі. 4. Український Науковий Інститут у Варшаві. 5. Осередки у Польщі, Чехословаччині, Німеччині та інших країнах. 6. Внесок українських істориків-емігрантів у розвиток української історіографії.
СЗ13 "Розвиток української історіографії поза межами України" (денна)   1. Українознавчі осередки історичної науки в еміграції. 2. Ключові проблеми історії України у працях українських істориків-емігрантів ХХ ст. 3. Сучасні історики-україністи за кордоном.
Тема 10. Історіографія в Україні після 1991 року
Лк14 "Історіографія в Україні після 1991 року" (денна)   1. Методологічна переорієнтація пострадянських істориків України. 2. Створення наукової історії України. 3. Проблеми всесвітньої історії у баченні українських істориків.
СЗ14 "Історіографія в Україні після 1991 року" (денна)   1. Методологічна переорієнтація пострадянських істориків України. 2. Створення наукової історії України. 3. Проблеми всесвітньої історії у баченні українських істориків.
Тема 11. Провідні проблеми історії України у доробку сучасних українських істориків

Лк15 "Провідні проблеми історії України у доробку сучасних українських істориків" (денна)   1. Доба козаччини. 2. Питання українського націєтворення. 3. Українська революція 1917-1921 рр. 4. Україна доби тоталітаризму (голодомори, репресивна політика, дисидентський рух тощо). 5. Україна у Другій світовій війні. 6. Історична пам'ять і політика пам'яті.
С315 "Провідні проблеми історії України у доробку сучасних українських істориків" (денна)   1. Доба козаччини. 2. Питання українського націєтворення. 3. Українська революція 1917-1921 рр. 4. Україна доби тоталітаризму (голодомори, репресивна політика, дисидентський рух тощо). 5. Україна у Другій світовій війні. 6. Історична пам'ять і політика пам'яті.
Тема 12. "Міфотворчість" в історіописанні
Лк16 "Міфотворчість" в історіописанні" (денна)   1. Теорії походження Київської Русі. 2. Люблінська унія 1569 р. як повноправна федерація Речі Посполитої. 3. Міфологізація української історії з нагоди 300-річчя «воз'єднання» України з Росією. 4. Постать І. Мазепи і його оточення. 5. Радянська «героїка» Другої світової війни. 6. Проблема Криму.
С316 "Міфотворчість" в історіописанні" (денна)   1. «Норманська теорія». 2. Міфологізація української історії з нагоди 300-річчя «воз'єднання» України з Росією. 3. «Ідеалізація» та «демонізація» історичних постатей (Мазепа, Петро І, Бандера, Шухевич та ін.). 4. Друга світова війна. 5. «Подарований» Крим.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Розроблення нотаток до лекцій
НД2	Підготовка та презентація доповіді
НД3	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД4	Підготовка до семінарського заняття
НД5	Підготовка до атестації

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Комбіноване семінарське заняття (доповіді, повідомлення з подальшим обговоренням)
МН3	Дослідницька робота

Лекції (МН1) надають здобувачам матеріали з основних аспектів історії історичної науки у світі та Україні, що є основою для самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН1, РН2,

РН3, РН 4). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, що обов'язково включають у себе вирішення практичних ситуацій (МН2, НД1-2), які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання у практичній площині (РН1, РН3). Самостійному навчанню сприятиме підготовка до семінарів (МН2). Дослідницька робота (МН3) розвиватиме навички самостійного наукового пошуку та критичного мислення.

Під час семінарів в розгляді та обговоренні проблемних питань історії світової та української історичної науки та під час виконання творчих завдань студенти розвиватимуть навички комунікативного спілкування, критичного та аналітичного мислення.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО2	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами
МФО3	Перевірка та оцінювання письмових завдань

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Усне опитування
МСО2	Оцінювання письмових робіт
МСО3	Підсумковий контроль: екзамен

Контрольні заходи:

7 семестр	100 балів
МСО1. Усне опитування	40
	40

МСО2. Оцінювання письмових робіт		20
	2x10	20
МСО3. Підсумковий контроль: екзамен		40
		40

Контрольні заходи в особливому випадку:

7 семестр		100 балів
МСО1. Усне опитування		40
		40
МСО2. Оцінювання письмових робіт		20
		20
МСО3. Підсумковий контроль: екзамен		40
		40

Форма підсумкового контролю – іспит, що проводиться у письмовій формі за тестовими технологіями 40 балів.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)
ЗН3	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Цивілізаційні дискурси світової та української історіографії [Текст] / за ред. О.О. Салати. К.: Київський ун-т ім. Б. Грінченка. 288 с.
Допоміжна література	
1	Гирич І.Б. Між наукою і політикою. Історіографічні студії про вчених-концептуалістів. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан. 488 с.
2	Турченко Ф. Україна - повернення історії. Генеза сучасного підручника. К.: Генеза. 104 с.
3	Калакура Я. Цивілізаційні орієнтири новітньої української історіографії // Історіографічні дослідження в Україні. Вип. 24. К.: Інститут історії України. С.23-37
4	Удод О., Ясь О. Просторово-регіональна сегментація української історіографії: радянська спадщина, сучасний стан і перспективи: Аналітична записка / За ред. В. Смолія. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України. 48 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. - Львів: ПАІС. 312 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Suchasna_svitova_istoriohrafia/
2	Яковенко Н. Вступ до історії. К.: Критика. 376 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Yakovenko_Natalia/Vstup_do_istorii/
3	Історіографічні дослідження в Україні. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=I=&S21COLORTERMS=0&S21STR=graf

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Загальний обсяг, годин	Лекції, годин	Практичні заняття, годин	Лабораторні роботи, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (СРС), годин	Індивідуальні завдання, годин (із обсягу СРС)
денна форма навчання							
1	Об'єкт, предмет і методи в історіографії	8	2	2	0	4	0
2	Історична думка від античності до початку ХХ ст.	16	4	4	0	8	0
3	Національні історіографії країн Європи та Америки	24	6	6	0	12	0
4	Давньоукраїнська історична думка	8	2	2	0	4	0
5	Українська історична думка доби козаччини	8	2	2	0	4	0
6	Українська історіографія другої половини ХVІІІ – початку ХХ ст.	12	2	2	0	8	0
7	Становлення і розвиток української національної історіографії у першій чверті ХХ ст.	10	2	2	0	6	0
8	Історична наука в умовах радянського тоталітаризму	16	4	4	0	8	0
9	Розвиток української історіографії поза межами України	10	2	2	0	6	0
10	Історіографія в Україні після 1991 року	12	2	2	0	8	0
11	Провідні проблеми історії України у доробку сучасних українських істориків	12	2	2	0	8	0
12	"Міфотворчість" в історіописанні	14	2	2	0	10	0
<i>Всього з навчальної дисципліни (денна форма навчання)</i>		<i>150</i>	<i>32</i>	<i>32</i>	<i>0</i>	<i>86</i>	<i>0</i>

	РЕГЛАМЕНТ ДИСЦИПЛІНИ «Історіографія» Ступінь вищої освіти Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл Спеціальність: освітня програма 032 Історія та археологія: Історія Рік навчання 2022 Семестр один семестр Форма навчання денна Мова викладання українська
Викладач(і)	Дегтярьов Сергій Іванович
Контактна інформація викладача	s.degtyarev@yur.sumdu.edu.ua
Час та місце проведення консультацій	Четвер 14.00-15.20 Н-213
Посилання на освітні платформи для онлайн занять	Google meet
Посилання на силабус в каталозі курсів	https://pg.cabinet.sumdu.edu.ua/report/syllabus/95fcc82cc716cecb0a4cc6b929530d172508157
Засоби зворотного зв'язку із групою щодо отримання та опрацювання виданих матеріалів	+380663465953 Viber, Telegram
ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача на занятті з поважної причини обов'язковим є виконання індивідуального завдання. Навчання може відбуватись також в онлайн формі.

Політика оцінювання	Методи (види) сумативного підсумкового контролю: Усне опитування – 40 балів, оцінювання письмових робіт (звіт за результатами виконання практичних робіт) – 20 балів, складання екзамену – 40 балів. Шкала та критерії оцінювання: Усне опитування і оцінювання письмових робіт: 0-23 балів – незадовільне виконання; 24-29 балів – непогано, але зі значною кількістю помилок; 30-36 - загалом правильна відповідь з певною кількістю помилок; 37-40 – відмінне виконання завдань з незначною кількістю помилок. Звіт за результатами виконання практичних робіт: 0-11 балів – незадовільне виконання; 12-14 балів – непогано написаний звіт-конспект, але зі значною кількістю помилок; 15-18 – загалом правильні записи у конспекті з певною кількістю помилок; 37-40 – відмінне написаний конспект з незначною кількістю помилок. Умови допуску до контрольних заходів: до підсумкового контролю у формі письмового тестування допускається студент, який набрав 35 і більше рейтингових балів, якщо менше 35 балів – отримує оцінку «незадовільно», що передбачає повторне складання або повторне вивчення курсу.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Перескладання підсумкового контролю студентами, які отримали рейтинговий бал, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки за результатами поточного та/або підсумкового контролю не перескладаються. Роботи, які здаються з порушенням строків без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модульних контрольних робіт відбувається з дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо оскарження результатів оцінювання	Оскарженню можуть підлягати результати оцінювання з модульних та семестрових атестацій. Для цього здобувач має подати апеляцію на ім'я директора/декана у день проведення атестаційного заходу чи після оголошення результатів його складання, але не пізніше наступного робочого дня. За розпорядженням директора створюється комісія з розгляду апеляції. За рішенням апеляційної комісії оцінка може змінюватися у разі встановлення порушень під час проведення атестацій.

Політика щодо академічної доброчесності

Всі роботи, визначені регламентом, повинні бути виконані здобувачем самостійно. Під час виконання письмового модульного або підсумкового контролю списування заборонене. Роботи здобувача вищої освіти не повинні містити плагіату, фактів фабрикації та фальсифікації списування. Під час вивчення дисципліни неприпустимими також є інші прояви академічної доброчесності, перелік яких визначено Кодексом академічної доброчесності університету.

У разі, якщо викладачем виявлено порушення академічної доброчесності з боку здобувача вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни, викладач має право вчинити одну з наступних дій:

- знизити на величину до 40% включно кількість балів, отриманих при виконанні завдання на практичному занятті;
- надати рекомендації щодо доопрацювання обов'язкового домашнього завдання із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину 25% включно;
- не зараховувати обов'язкове домашнє завдання без надання права його перероблення;
- призначити перескладання письмового модульного або підсумкового контролю із зниженням підсумкової кількості отриманих балів на величину до 15% включно;
- відмовити в перескладанні письмового модульного або підсумкового контролю.

Узгодження результатів навчання з методами викладання, навчання та оцінювання

Для спеціальності 032 Історія та археологія:

Програмні результати навчання	Результат навчання	Види навчальних занять	Види навчальної діяльності	Методи, технології викладання і навчання	Засоби навчання	Методи та критерії оцінювання
ПР9, ПР14	РН1	Лк1, Лк10, Лк11, Лк12, Лк16, Лк2, Лк3, Лк4, Лк5, Лк6, Лк9, С31, С310, С311, С312, С316, С32, С33, С34, С35, С36, С39	НД1, НД4	МН1, МН2, МН3	ЗН1, ЗН2	МСО1, МСО2
ПР9, ПР14, ПР18	РН2	Лк11, Лк12, Лк13, Лк14, Лк2, Лк3, С311, С312, С313, С314, С32, С33	НД2, НД3, НД4, НД5	МН1, МН2, МН3	ЗН1, ЗН2	МСО1, МСО2
ПР9, ПР10, ПР14	РН3	Лк1, Лк10, Лк2, Лк3, Лк7, Лк8, Лк9, С31, С310, С32, С33, С37, С38, С39	НД3, НД4, НД5	МН2, МН3	ЗН1, ЗН2, ЗН3	МСО1, МСО2, МСО3
ПР9, ПР14	РН4	Лк11, Лк12, Лк15, Лк16, Лк7, С311, С312, С315, С316, С37	НД3, НД4, НД5	МН2, МН3	ЗН1, ЗН2	МСО1, МСО2, МСО3